

РОЗДІЛ 4. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Н.І. ДЕМЧУК

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та банківської справи, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

На сучасному етапі функціонування вітчизняних підприємств підходи та методи оцінки економічної безпеки підприємств недостатньо структуровані та систематизовані. Проаналізована сукупність підходів щодо оцінки стану управління економічною безпекою виробничих підприємств відрізняється за метою оцінки, підсистемами та показниками оцінки. Окремі способи оцінки економічної безпеки спрямовані лише на аналіз економічної сфери діяльності підприємства. Є способи оцінки економічної безпеки підприємств, що суттєво перевантажені числовими показниками, що ускладнює процес оцінки та узагальнення результатів. З іншого боку, чисельні показники оцінки економічної безпеки не є комплексними та системними та не враховують галузеву спрямованість підприємства. Під час визначення способу оцінки економічної безпеки підприємств акцентувалася увага на пошук способів оцінки станом управління економічною безпекою підприємств і система управління нею зумовлює потребу в формуванні відповідного комплексу діагностичних процедур.

Для формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою виробничих підприємств спочатку необхідно розробити адекватну модель функціонування підприємства в сучасних умовах, яка буде давати точний прогноз показників оцінки економічної безпеки на виробничих підприємствах та сприятиме ефективному веденню фінансово-господарської діяльності підприємства та підвищуватиме прибуток та рівень рентабельності. Головною метою розробки моделей оцінки економічної безпеки підприємств виступають розрахунки величини існуючих резервів росту і переваг інтегрального показника (комплексного) у розрізі окремих чинників, класифікація виробничих підприємств за допомогою кластерного аналізу, а також отримання надійної інформації про майбутній рівень економічної безпеки підприємств на близьку перспективу розвитку досліджуваних суб'єктів господарювання.[1]

Головними задачами моделі оцінки економічної безпеки виробничого підприємства є наступні:

- 1) удосконалити систему комплексного оцінювання економічної безпеки підприємств;
- 2) забезпечити високу фінансову ефективність роботи, фінансову стійкість та незалежність підприємства;
- 3) досягти високої ефективності менеджменту, оптимальності та ефективності його організаційної структури;
- 4) мінімізувати руйнуючий вплив результатів виробничої діяльності на стан навколишнього середовища;
- 5) захистити інформаційне поле, комерційну таємницю і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів;
- 6) забезпечити технологічну незалежність та високу конкурентоспроможність технічного потенціалу;
- 7) високий рівень кваліфікації персоналу та його інтелектуальний потенціал;
- 8) максимальна правова захищеність всіх аспектів діяльності підприємства;
- 9) забезпечення безпеки персоналу підприємства його капіталу та майна, комерційних інтересів.

Наступними проблемами аналізу ефективності діяльності даних підприємств є зменшення коефіцієнту ефективності використання фінансових ресурсів, тому на даних підприємствах пропонуються наступні заходи:

1. Розробка та використання маркетингових програм, спрямованих на збільшення обороту фінансових коштів по купівлі-продажу продукції. У сучасних умовах господарювання виробничі підприємства здійснюють постійний пошук нових форм та методів виробництва й збуту продукції. Розроблені й підкріплені практикою застосування, як зарубіжними, так і вітчизняними виробниками, маркетингові методи, концепції й прийоми дозволяють виробляти продукцію, що користується попитом на ринку, розширювати межі ринку, нарощувати виробництво і в результаті – отримувати великі прибутки на даних підприємствах.

2. Раціональність використання трудових, матеріальних та інвестиційних коштів, які є складовою фінансової стабільності підприємств. Дана рекомендація повинна бути виражена в фінансовому плануванні виробничого підприємства. Основним його призначенням є можливість дати оцінку і виявити напрями підвищення ефективності суб'єкту господарювання за допомогою раціональної фінансової політики, оцінити його фінансовий стан в майбутньому. Разом з тим фінансове планування — це планування всіх доходів і видатків грошових коштів і ресурсів підприємства необхідних для його розвитку. В залежності від поставленої цілі підприємство розробляє перспективні (стратегічні), поточні і оперативні плани. суму прибутку. Перспективний фінансовий план визначає головні показники, пропорції і темпи

виробництва. Це реалізації цілей та задач розвитку підприємств, стратегія інвестицій і передбачуваних накопичень, є комерційною тайною підприємства. Поточне фінансове планування включає баланс доходів і видатків, надходжень та платежів, розроблюється на основі перспективних планів шляхом їх деталізації. Оперативне фінансове планування полягає в складанні платіжного календаря - фінансового документа, що відображає оперативний грошовий обіг підприємства в якому представлено рух грошових коштів за надходженням та використанням, оскільки весь обіг відбувається через поточний та валютний рахунки.

3. Оптимізація фінансових ресурсів— стратегія, суть, якої полягає в наступному, в результаті реалізації сільськогосподарської продукції підприємства отримані кошти не тільки відшкодовують понесені витрати, а одержують додаткову суму прибутку.[2]

Основними заходами щодо коефіцієнту поточної ліквідності на підприємстві виступають наступні:

1. Своєчасне надходження в розпорядження суб'єктів господарювання грошових коштів та їх еквівалентів.
2. Розробка на сільськогосподарських підприємствах організаційних заходів щодо прискорення залучення коштів та уповноваження їх виплат.
4. Пошук додаткових грошових надходжень від реалізації основних засобів підприємств.
5. Реорганізація виробничих засобів, тобто проведення класифікації запасів за категоріями.
6. Зменшення виплат коштів за рахунок перегляду планів капітальних вкладень.

Для прогнозування оцінки економічної безпеки на виробничих підприємствах було використано аналіз результатів із отриманих вихідних даних. Для вирішення цього завдання було використано дискримінантний аналіз, який виступає одним із методів багатовимірного статистичного аналізу. При вимірюванні різноманітних характеристик (ознак або параметрів) певного об'єкта класифікувати його, тобто віднести його до одної відповідної групи з декількох груп (класів) оптимальним способом використовується дискримінантний аналіз. Під оптимальним способом мається на увазі або мінімум математичного очікування втрат або мінімальна вірогідність невірної класифікації. Такий вид аналізу є багатомірним, оскільки одночасно вимірюється декілька параметрів об'єкту. Дискримінантний аналіз використовують, як у економіці, так і в медицині, управлінні виробництвом, геології, контролю за якістю.[3]

Оцінка стану управління економічною безпекою підприємств необхідна для виявлення рівня її ефективності, зіставлення її адекватності до існуючих вимог часу, удосконалення окремих елементів, покращення підсумкових

економічних результатів підприємства, росту конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому. Здійснені дослідження показали, що при оцінці стану економічної безпеки підприємства має враховуватися стан внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства для комплексного аналізу перспектив розвитку і загроз для підприємства, розробка його стратегічних і тактичних управлінських рішень.

В умовах ринкової нестабільності в економічній системі оцінка впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на стан управління економічної безпеки підприємства є актуальним завданням менеджменту, тому за таких умов власна система управління економічною безпекою на підприємствах постає предметом оцінки економічної безпеки підприємств.

З метою здійснення комплексної оцінки розроблена сукупність принципів та базових основ, зокрема, визначено основні цілі, сформульовано завдання оцінки стану управління економічною безпекою підприємств. У встановленні власних цілей і завдань підприємству допомагає система використання внутрішніх критеріїв системи управління економічною безпекою підприємств. При проведенні оцінювання стану управління економічною безпекою на виробничому підприємстві доцільним є виокремлення та врахування найбільш вагомих чинників, що впливають на економічну безпеку підприємств. Сукупність чинників доцільно формалізувати в певні показники. Відібрані та формалізовані показники забезпечить комплексність та візуалізацію оцінки, розривають форми прояву підсистем оцінки економічної безпеки підприємств. Оцінку стану системи управління економічною безпекою підприємств доцільно проводити за низкою показників, згрупованих у певні групи.[4]

З метою підвищення рівня точності та достовірності, повноти оцінки управління економічною безпекою виробничого підприємства виокремлено такі групи оцінки управління економічною безпекою підприємств.

Фінансово-економічна сфера та оцінка економічної безпеки виробничих підприємств повинна здійснюватися за такими напрямками: розмір прибутку й норма рентабельності, їхня достатність для підприємства; ефективність використання основних та оборотних фондів; ділова активність; платоспроможність; ліквідність; концентрація і стабільність ресурсної бази; диверсифікація і якість активів та ін. За допомогою своєчасної та правильної оцінки фінансово-економічного стану можна забезпечити оптимальний напрям розвитку підприємства, запобігання кризи в процесі діяльності підприємства. Фінансово-економічна діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Виробничо-технологічна підсистема є основою матеріального виробництва, джерелом витрат і прибутку. Отже, така група оцінки має істотний вплив на економічну безпеку виробничого

підприємства, оскільки, досягаючи стабільного росту виробництва, удосконалюючи техніку й технологію, підприємство підвищує таким чином свою економічну безпеку та фінансову стійкість.

Відсутність єдиного підходу до оцінки стану управління економічною безпекою підприємств зумовлює комплексний спосіб оцінки станом управління економічною безпекою. Багаторівневий характер взаємодії підприємств із господарюючими суб'єктами зумовлює широкий діапазон способів та підходів до оцінки економічної безпеки. У сучасній науковій літературі пропонується значна кількість різних моделей та методів щодо оцінки економічною безпекою підприємств: від загальнонаукових до авторських методик та пропозицій.[5]

Наявність різних підходів зумовлює потребу та доцільність їх системної класифікації і узагальнення з метою встановлення переваг та недоліків, а подальшому— їх вдосконалення або на їх основі розробки більш комплексних та достовірних методик. Аналіз та співставлення підходів та методик оцінки рівня економічної безпеки дозволяє стверджувати, що вони суттєво відрізняються. Розглянувши існуючі підходи щодо оцінки стану управління економічною безпекою підприємств, можна зробити висновок, що більшість науковців, спираючись на підхід виокремлення функціональних складових економічної безпеки або комплексно-аналітичний, формують власну методику оцінки її рівня через визначення рівня безпеки за певною складовою із подальшим аргументуванням даних у узагальнюючій оцінці.

З точки зору управління станом економічної безпеки підприємств така система оцінки управління економічною безпекою підприємств—відсутня. З точки зору управління-такої оцінки немає.

Кожен з підходів є доцільним для визначення рівня економічної безпеки підприємства. Але, на нашу думку, жоден з них в повній мірі не дозволяє визначити рівень економічної безпеки певного виробничого підприємства, тому що кожне підприємство має свої особливості, свої проблеми, свої сильні та слабкі сторони, які слід враховувати при визначенні рівня його економічної безпеки. Отже, автори, беручи за основу власне бачення складу функціональних складових та базовий метод, доповнюють його методиками визначення граничних значень, відбору та узагальнення показників згідно з напрямками досліджень з таких позицій: розширення переліку функціональних складових, які підлягають оцінці при визначенні загального рівня економічної безпеки; використання у процесі зведення (агрегування), методики, яка ґрунтується на теорії адитивної цінності; вимірювання складових економічної безпеки за шкалою порядку; визначення загального рівня економічної безпеки із застосуванням мультиплікативного підходу, як модифікованої зваженої середньо-геометричної величини; використання коефіцієнта невизначеності та показника ступеня складності отримання інформації; врахування ризику щодо забезпечення необхідного (доцільного) рівня відповідних часткових показників

економічної безпеки певної групи. Через те, що монографічний аналіз є неповним доцільним є емпіричне дослідження.[6]

В зв'язку з тим, що монографічний метод не дає повного відображення стану управління економічною безпекою підприємства існує необхідність дослідження питання діяльності підприємства емпіричним методом.

Доцільно розвиток виробничих підприємств в майбутньому здійснювати з врахуванням особливостей кожної групи підприємств чи кластеру.

Отже, монографічний та емпіричний аналізи дозволили виявити, по-перше відсутність єдиного підходу до оцінки економічної безпеки підприємств, по-друге – потребу в такому підході щодо оцінки економічної безпеки підприємств, по-третє – доцільність та необхідність способу розробки такого підходу щодо оцінки економічної безпеки підприємств. Усі наявні підходи до побудови методики оцінки рівня економічної безпеки підприємства можна розділити на три групи: прибічники першого підходу використовують технологію порівняння фактичних показників діяльності підприємства із граничними на базі поєднання авторських та загальновідомих класичних методик, другого – визначення стану економічної безпеки шляхом виокремлення та оцінки рівня безпеки за функціональними складовими, третього – формування комплексної оцінки на базі визначення сукупного критерію оцінки економічної безпеки підприємств.

Можна також зазначити, що в основі забезпечення економічної безпеки виробничого підприємства є інноваційний розвиток. Виробничо-технологічна група є однією із найскладніших через залучення уваги широкого кола фахівців. Показники сфери інформаційного забезпечення підприємства багатогранні й специфічні, це обумовлюється індивідуальністю підприємств, продукції, що випускається ними і контактних аудиторій. Основними найбільш загальними параметрами оцінки інформаційних ресурсів є достатність і швидкість використання, вірогідність, технологічні можливості обробки інформації та інше. Інформація має декілька специфічних її властивостей – вона не витрачається в процесі використання, розширення та її споживання практично не має обмежень. Інформація виконує сполучну функцію між елементами управління та функціонуванням виробництва, поєднуючи їх в єдине ціле. Основними показниками інформаційної підсистеми економічної безпеки підприємств є такі характеристики: коефіцієнт повноти та точності інформації, коефіцієнт захищеності інформації, рівень оперативності отримання та передачі інформації на підприємстві, рівень інформаційної забезпеченості підприємства.

Показники екологічної сфери залежать від суб'єктів господарювання, що здійснюють виробничо-комерційну діяльність. У напрямі екологічної сфери увага приділяється екологічно безпечним умовам виробництва, рівню використання хімічних речовин та посівного матеріалу з ГМО, упровадженню сучасних інноваційних ідей та засобів в сільськогосподарській діяльності

підприємства. Особливу увагу надають екологічності технологічних процесів та відношенню до земельних ресурсів.[7]

Необхідною умовою успішного управління економічною безпекою виробничого підприємства є ефективна робота персоналу, застосування відповідних важелів керування, що належать до соціальної підсистеми оцінки економічної безпеки підприємств. Економічна безпека підприємства має ґрунтуватися на якісній та кваліфікованій роботі персоналу. Тому виникає потреба дослідження ефективного управління персоналом та організації його діяльності. Налагоджений механізм оцінювання діяльності персоналу в фінансовій підсистемі та ухвалення управлінських рішень позитивно впливає на ефективність праці співробітників підприємства, що в свою чергу впливає на економічну безпеку підприємства в цілому.

Оцінка системи управління економічною безпекою виробничих підприємств проводиться і аналізується в декількох сферах за низкою показників, що характеризують кожну із сфер. Оцінка проводиться за допомогою кількісних та якісних параметрів. Комплекс діагностичних заходів передбачає угруповання сукупності різних показників за виокремленими напрямками в певні групи. Кожна група оцінки має складатися з кількох показників. Здійснити розрахунки можна на основі кількісних та якісних показників, що можуть мати різні одиниці виміру, розмірність. Кількісні характеристики доцільно використати в умовах чіткої та однозначної формалізації даних. У випадку неможливості чіткої формалізації, способів розрахунку або виміру використовуються якісні показники. Кількісні характеристики визначають повноту використання ресурсів, що залучені до діяльності підприємства, за всіма сферами: техніко-технологічна сфера, фінансово-економічна сфера, інформаційна сфера. Якісні характеристики визначають кадрову та екологічну сферу. Критерії відбору показників оцінки визначають ширину їх охоплення, комплексність та галузеву спрямованість. Основними методами оцінки для виявлення сфер виступають: експертний метод (опитування), моніторинг, математично-статистичний метод, емпіричний метод та монографічний метод.[8]

Показники сфер оцінки системи управління економічною безпекою виробничих підприємств розраховуються формалізованим шляхом, але і використовуюється метод експертних оцінок. Застосування експертного методу обумовлено:

1. Знаннями загальних тенденцій виробничих підприємств за різними напрямками і сферами.
2. Використанням виробничого досвіду експертів при оцінці стану управління економічною безпекою підприємств.
3. Доцільністю використання неформалізованих знань і досвіду фахівців різних підприємств, що постійно займаються вирішенням практичних

завдань у рамках своїх функціональних обов'язків у різних сферах.

Сьогодні на сільськогосподарських підприємствах відсутня комплексна оцінка визначення стану системи управління економічною безпекою на підприємствах, керуючих і технічних систем, що сприяють її функціонуванню та розвитку на підприємстві, вимагає особливого вибору методів і способів оцінки у зв'язку з його особливостями. У економічній діяльності підприємства використовується низка показників, що характеризують господарські процеси підприємства. Однак для оцінки стану економічної безпеки підприємства існуючі методики не можуть бути використані у повному обсязі через відсутність їх комплексності й галузевої спрямованості, тому виникла необхідність удосконалення комплексності та багатоаспектності оцінки економічної безпеки підприємств та вести облік цієї сфери іншим способом.

Удосконаленим способом для оцінки системи управління економічної безпеки виробничих підприємств являється: комплексний аналіз оцінки системи управління економічною безпекою підприємств. Комплексний спосіб оцінки системи управління економічною безпекою підприємства становить собою детальний аналіз взаємопов'язаних показників, що дозволяє робити висновок про рівень управління цим показником та його взаємозв'язку з економічними результатами господарської діяльності підприємств. Комплексний спосіб оцінки системи управління економічною безпекою підприємств враховує нерівнозначність сфер оцінки економічної безпеки підприємств та деякі наведені підходи щодо оцінки економічної діяльності підприємств.[9]

Інформаційною базою комплексного способу оцінки стану управління економічною безпекою є законодавчі, нормативні та методичні матеріали законодавчої та виконавчої влади, наукові літературні джерела та матеріали опитування персоналу і збір необхідних даних на підприємстві. Значущість сфер оцінки визначено за допомогою методу експертних оцінок, що дозволяє враховувати якісні і кількісні особливості кожної сфери оцінки економічної безпеки підприємств.

Спосіб оцінки системи управління економічною безпекою підприємств призначений для діагностування її рівня. Основні функції способу оцінки системи управління економічною безпекою підприємств виступають наступні:

1. Призначений для визначення найбільш значущих показників забезпечення економічної безпеки підприємств за допомогою бальної оцінки.
2. Оцінка економічної безпеки підприємств здійснюється за функціональними складовими.
3. Враховує нерівнозначність сфер оцінки системи управління економічною безпекою підприємств.

З метою систематизації обраних показників за підсистемами доцільно їх угрупувати за напрямками. Показники за підсистемами оцінювання розраховуються на основі результатів роботи експертів – експертним шляхом та

надаються спеціалістам підприємства.

Стан оцінки системи управління економічною безпекою підприємств визначається обчисленням узагальнюючого показника «площі насиченості». Чим більше значення площі насиченості, тим кращий стан економічної безпеки на підприємстві. Для більш якісного та ґрунтовного оцінювання системи управління економічною безпекою на виробничих підприємствах доцільним є введення підсумкового показника «коефіцієнт управління економічною безпекою» на підприємстві, площа насичення, якого має таку методику розрахунку.

Практичне застосування цього способу оцінки системи управління економічною безпекою підприємств дозволить керівництву виробничого підприємства визначити рівень управління економічною безпекою підприємств. Перевага цього способу полягає в тому, що він поєднує оцінку якісних і кількісних показників підсистем функціонування підприємства, а його показники поєднують відомі наукові, державні й авторські методи.

Таким чином, проведена оцінка системи управління економічною безпекою виробничого підприємства є переходом від одновимірного оцінювання управління економічною безпекою підприємств (зорієнтованого на вісь: вищий – нижчий) до багатовимірного аналізу структурних характеристик системи управління економічною безпекою підприємств та їх функціональних якостей. З метою інформативної підтримки керівників, швидкості одержання результатів для оперативного прийняття управлінських рішень і спрощення процедури оцінки пропонується спеціальний програмний продукт «менеджер-безпека» в середі розробки «Delphi». Він прискорює обробку даних і дозволяє встановити сфери і показники, що вимагають термінового контролю і коригування.

Це програмне забезпечення сприяє прискоренню обробки аналітичних даних і допомагає виявити підсистеми й показники, що потребують негайних змін та подальшого контролю.

Список використаних джерел:

1. Амитан В. М. Економічна безпека: концепція й моделі / Амитан В. М. // *Економічна кібернетика*. – 2009. – № 3. – С.13-20.
2. Андрющенко М. П. Економічна безпека підприємства в аспекті ресурсного підходу: [електроний ресурс]/Андрющенко М. П., Озаріна О. В.–Режим доступу: <http://www.rusnauka.com> / 22_NIOBG_2007/Economics /24859.doc.htm
4. Барчан Г. Ю. Безпека і бізнес: правові та управлінські аспекти: [монографія]/Г. Ю. Барчан, О. Г. Барчан [за ред. Барчан Г. Ю.]– К.: Сталь, 2008– 164 с.
5. . Воробйов В. І. Еволюція поглядів на поняття «безпека» / В.І. Воробйов //

- Формування ринкових відносин. – 2010. – № 10. – С. 56-59.*
6. *Геєць В. М. Концепція економічної безпеки України [кер. проекту В. М. Геєць]; Ін-т екон. прогнозування НАН України. – К. : Логос, 1999. – 56 с.*
  7. *Донець Л. І. Экономическая безопасность предприятия [текст] /Л. І. Донець, Н. В. Ващенко, Т. Е. Андреева: К.: Центр учб. лит-ры, 2008.- 240с.*
  8. *Дроб'язко С.І. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки: [колективна монографія в 2т.] –Дніпропетровськ: «ФОР Дроб'язко», 2014.- Т.2.-349с.*
  9. *Радзина Е. В. Экономическая безопасность: сущность и тенденции развития: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.01/ Радзина Е. В. – М.,1998.-23с.*

**ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ
(НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ)**

А.В. НІКІТІНА

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Швидко змінювані ринкові умови діяльності суб'єктів господарювання характеризуються нестабільністю та невизначеністю зовнішнього і внутрішнього середовища, безліччю несприятливих чинників, серед яких: недосконалість нормативно-правової бази, поява великої кількості нових суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм, коливання на валютному ринку тощо – поставили автотранспортні підприємства (АТП) у становище, коли вони вимушені приділяти значну увагу питанням забезпечення власної економічної безпеки (ЕБ) зараз і в майбутньому. На сучасному етапі розвитку з питань дослідження економічної безпеки в наукових джерелах зустрічається велике розмаїття дефініцій економічної безпеки підприємства (ЕБП). Отже, з-поміж всього спектру точок зору нами виокремлено основні підходи науковців стосовно трактування економічної категорії «економічна безпека підприємства» та головної мети забезпечення ЕБП (рис. 1).

Грунтовним вважаємо підхід Г. Пастернак-Таранушенка, який розглядає систему економічної безпеки як взаємопов'язану сукупність всіх видів захисту національних інтересів, зокрема: політичного, військового, економічного, правового, інформаційного тощо [1].

Економічну ж безпеку держави він визначає як комплексну систему з великою кількістю відгалужень або напрямів, а саме: демографічний, екологічний, ресурсний, прісноводний, продовольчий, енергетичний, інформаційний та інші [1, 2].

З позиції наявності конкурентних переваг пропонує досліджувати економічну категорію «економічна безпека підприємства» В. Белокуров [3], який зазначає, що головною метою забезпечення ЕБП є досягнення конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства його стратегічним цілям і завданням, але сам факт наявності таких переваг потенціалу, без їх використання і відповідної реалізації не гарантує підприємству економічної безпеки.

Велика кількість деструктивних чинників зовнішнього середовища спричинила виникнення ще одного наукового підходу до економічної безпеки підприємства – захисного, прибічниками якого є Д. Ковальов, Т. Сухорукова, О. Козаченко, О. Ляшенко та інші [6, 7]. Зовнішнє оточення та його вплив на підприємство є головним стрижнем досліджень вчених. Трактуювання економічної безпеки підприємства у працях Д. Ковальов і Т. Сухорукова [4, 5, 6, 7] є таким: сукупність факторів, що визначають забезпечення економічних інтересів, здатність протистояти загрозам, незалежність, платоспроможність, стійкість тощо. Разом з тим, незважаючи на детальне вивчення факторів середовища, науковці не враховували необхідність забезпечення сталого розвитку та необхідність урахування часового чинника, що й відносимо до головного недоліку цієї концепції.